

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 26.6.2013
COM(2013) 454 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**FRAMSTEG I GENOMFÖRANDET AV NATIONELLA STRATEGIER FÖR
INTEGRERING AV ROMER**

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**FRAMSTEG I GENOMFÖRANDET AV NATIONELLA STRATEGIER FÖR
INTEGRERING AV ROMER**

1. INLEDNING

I kommissionens meddelande *En EU-ram för nationella strategier för integrering av romer*¹ uppmanades medlemsstaterna att anta eller vidareutveckla en övergripande ansats för integrering av romer och ansluta sig till ett antal gemensamma mål. Dessa mål omfattar de fyra nyckelområdena utbildning, sysselsättning, hälso- och sjukvård och bostäder och syftar till att påskynda integreringen av romer. Stats- och regeringscheferna för alla EU:s medlemsstater samtyckte till denna strategi².

Som svar på detta lade medlemsstaterna fram nationella strategier för integrering av romer. De nationella strategierna varierade enligt den romska befolkningens storlek och de utmaningar som medlemsstaterna måste ta sig an³. Europeiska kommissionen gjorde en bedömning av dessa strategier⁴ 2012 och drog slutsatsen att det för att göra framsteg med de fyra pelarna var nödvändigt att prioritera flera strukturella förutsättningar som är absolut nödvändiga för ett lyckat genomförande av strategierna, bland annat att arbeta med lokala och regionala myndigheter och det civila samhället, anslå proportionerliga ekonomiska resurser, följa upp och möjliggöra en anpassning av politiken, bekämpa diskriminering på ett övertygande sätt och inrätta nationella kontaktpunkter för integrering av romer.

Detta meddelande inriktas på dessa strukturella förutsättningar eftersom de konkreta förändringar som gjorts inte är tillräckliga, trots att vissa åtgärder har vidtagits på politisk nivå i medlemsstaterna, särskilt för att samordna alla berörda parter som arbetar med integrering av romer. För att uppmuntra till ytterligare ansträngningar från medlemsstaternas sida åtar sig kommissionen genom detta meddelande till att ge ytterligare stöd till medlemsstaterna, främst i fråga om deras användning av EU-medel för integrering av romer.

¹ KOM(2011) 173 slutlig, 5.4.2011.

² Europeiska rådets slutsatser, EUCO 23/11 av den 23 och 24 juni 2011, som följde på rådets (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor – EPSCO) *slutsatser om en EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020*, 106665/11, 19.5.2011.

³ I detta meddelande täcker begreppet ”strategi” både integrerade uppsättningar av politiska åtgärder och strategier.

⁴ Meddelande om *nationella strategier för integrering av romer: ett första steg i genomförandet av EU-ramen* samt åtföljande arbetsdokument från kommissionens avdelningar SWD (2012)133.

2. **EFFEKTIVT GENOMFÖRANDE AV STRATEGIER – AVGÖRANDE FÖR DE POLITISKA ÅTAGANDENAS TROVÄRDIGHET OCH FÖR FÖRÄNDRING PÅ GRÄSROTSNIVÅ**

Att säkerställa ett effektivt genomförande av de nationella strategierna för integration av romer är en avgörande faktor i detta sammanhang. Under de rådande ekonomiska omständigheterna är det viktigt att vidta rätt åtgärder och använda tillgängliga resurser mer effektivt för att hantera den socioekonomiska integreringen av romer. Därför följer kommissionen medlemsstaternas framsteg nära, både inom ramen för Europa 2020-strategin och mer detaljerat genom EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer.

Som ett led i Europa 2020-strategin kommer en noggrann uppföljning av integrationen av romer och hur dessa insatser överensstämmer med övrig politik att fortsätta på årsbasis fram till 2020. För att göra framsteg mot Europa 2020-målen för sysselsättning, social delaktighet och utbildning kommer medlemsstater med större antal romer att behöva bemöta de utmaningar i samband med integrering av romer som lyfts fram i den europeiska planeringsterminen 2012. I dessa medlemsstater kommer en integrering av romerna inte bara att medföra sociala fördelar, utan även ekonomiska fördelar⁵. I den europeiska planeringsterminen 2013 har kommissionen föreslagit en stärkning och ytterligare förbättring av rekommendationerna för integrering av romer för de medlemsstater som berörs mest.⁶

Inom EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer utökade kommissionen dialogen med ett antal medlemsstater. Under 2012 och 2013 hölls det bilaterala möten⁷ där berörda nationella myndigheter mötte experter från kommissionen för att diskutera den detaljerade bedömningen av de nationella strategierna för integrering av romer och hur man kan se till att de genomförs på ett effektivt sätt.

Dessutom inrättades ett nätverk av medlemsstaternas nationella kontaktpunkter för integrering av romer för att underlätta för multilaterala erfarenhetsutbyten, ömsesidigt lärande och samarbete bland medlemsstaterna⁸.

⁵ I fyra länder kan full integrering av romer på arbetsmarknaden ge ekonomiska fördelar på omkring 0,5 miljarder euro och skattefördelar på omkring 175 miljoner euro årligen. Världsbanken, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia*, september 2010.

⁶ Enligt kommissionens förslag som antogs den 29 maj 2013 utfärdas landsspecifika rekommendationer för integrering av romer för fem medlemsstater (Bulgarien, Tjeckien, Ungern, Slovakien och Rumänien). Rekommendationerna handlar å ena sidan om genomförandet av nationella strategier för integrering av romer (garantera ett effektivt genomförande, bland annat genom bättre samordning av berörda aktörer, tilldelning av medel, robust uppföljning och inbegripande av integrationsmålen för romer ingår i alla politikområden) och å andra sidan särskild politisk utveckling inom utbildningsområdet (särskilt behovet att säkerställa effektiv tillgång till integrerad, allmän utbildning av god kvalitet ända från förskolan) och sysselsättning (genom att främja aktiveringsåtgärder som stöder en övergång till arbetsmarknaden).

⁷ BG, FR, HU, IT, RO, SK.

⁸ Inom detta nätverk inrättades en arbetsgrupp som avspeglade de många olika situationerna och erfarenheterna i fråga om romer inom EU för att diskutera problemen och möjliga lösningar mer ingående. De frågor som identifierades lades fram i ett förslag till rättsligt instrument i syfte att ge mer stöd och råd till medlemsstaterna om hur de kan främja integrationen av romer. Förslaget lades fram tillsammans med detta meddelande:

För att hjälpa medlemsstaterna att mäta sina framgångar med integrering av romer inrättade Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter slutligen en tillfällig arbetsgrupp⁹. Det främsta syftet är att hjälpa deltagande medlemsstater att inrätta effektiva uppföljningssystem för att få tillförlitliga och jämförbara resultat¹⁰.

Kommissionen har analyserat de framsteg som gjorts under 2012 vad gäller genomförandet av nationella strategier på grundval av information från medlemsstaterna och bidrag från experter och det civila samhället¹¹, samt resultat från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter.

2.1. Strukturella förutsättningar för effektivt genomförande

- (a) Involvera regionala och lokala myndigheter och arbeta nära med det civila samhället

I EU-ramen betonas behovet av en fortlöpande dialog med regionala och lokala myndigheter samt det romska civila samhället om utformningen, genomförandet och övervakningen av nationella strategier. De flesta medlemsstater vidtog åtgärder för detta. Åtgärderna uppfattades dock ofta som ineffektiva av intressenterna när det gällde att hjälpa dem att aktivt delta i genomförandet och uppföljningen av nationella strategier.

- (1) Involvera lokala och regionala myndigheter

Såsom betonas i kommissionens lägesrapport för 2012 är ett aktivt engagemang från lokala och regionala myndigheters sida i alla stadier av processen för integrering av romer en avgörande förutsättning för framgång.

Involvera lokala och regionala myndigheter	Medlemsstater som har vidtagit sådana åtgärder
Strukturerad dialog har etablerats	AT, BE, BG, CZ, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK, UK
Främjande av erfarenhetsutbyte och samarbete mellan lokala myndigheter	BE, BG, CZ, DK, FI, FR, HU, IT, SE, ES, SI, UK
Tilldelning av resurser för integrering av	AT, BE, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, IE, IT,

⁹ Tio medlemsstater (BG, CZ, ES, FI, FR, IT, HU, RO, SK, UK) deltar i arbetsgruppen, som även inbegriper experter från Eurofound och FN:s utvecklingsprogram.

¹⁰ Kroatien har redan börjat förbereda sig för att delta i EU-ramen och deltar aktivt i nätverket av nationella kontaktpunkter och arbetsgruppen för uppföljning genom Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter.

¹¹ Inklusive de slutsatser som uppmärksammades vid en dialog mellan kommissionsledamöter och representanter för civilsamhället den 15 maj 2013 och rapporter från koalitioner inom civilsamhället som organiseras av sekretariatet vid organisationen Ett årtionde för integration av romer i sex medlemsstater (Bulgarien, Tjeckien, Ungern, Rumänien, Slovakien, Spanien) och två utvidgningsländer (Albanien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien), rapporter från nätverket av oberoende experter på social delaktighet (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1025&langId=en>), rapporten från European Roma Information Office, Discrimination against Roma in the EU in 2012, skriftlig återkoppling från Eurocities och från Eurodiaconia och forskningsrapporter från Academic network on Romani studies (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/).

romer till lokala och regionala myndigheter	PL, RO (planeras), SE, SI, SK
---	-------------------------------

Ett år senare kan man dra slutsatsen att de flesta medlemsstater behöver göra ytterligare insatser och få lokala myndigheter att bli närmare och mer systematiskt involverade i utvecklingen, genomförandet, utvärderingen, övervakningen, utvärderingen och granskningen av politiken¹². Politik och handlingsplaner för integrering av romer bör utvecklas som en integrerad del av den regionala och lokala offentliga dagordningen: man bör fastställa ett tydligt utgångsläge, kvantifierade mål och särskilda åtgärder för att omsätta de fyra pelarna i den nationella strategin för integrering av romer i praktiken på lokal nivå. De lokala och regionala myndigheterna bör ges lämpliga ekonomiska resurser och personalresurser för att kunna genomföra planerna. Deras kapacitet att hantera, övervaka och utvärdera integreringen av romer bör förbättras.

(2) Arbeta nära med det civila samhället

I kommissionens framstegsrapport för 2012 påpekas det att det civila samhället inte bara bör vara delaktiga genom att de rådfrågas vid utformningen av strategier. Det civila samhället måste spela en aktiv roll i genomförandet och övervakningen av nationella strategier. Kapacitetsbyggandet av det civila samhället på lokal gräsrotsnivå, särskilt bland romer, är en avgörande faktor för att lokala handlingsplaner för integration ska bli framgångsrika och vara hållbara.

Arbeta nära med det civila samhället	Medlemsstater som har vidtagit sådana åtgärder
Strukturerad dialog med det civila samhället som organiserats på nationell nivå	BE, BG, EE, ES, DK, FI, FR, HU, LV, LT, SE, SI, UK
Uppmuntra ett aktivt deltagande av det civila samhället och representanter för romer på lokal nivå	BE (regional nivå), BG, CZ, ES, FI, HU, LV, PT, SE, SI
Ekonomiskt stöd till utveckling av det civila samhällets kapacitet	EE, ES, FR, LV, SE, SI

Under det andra året av genomförandet av de nationella strategierna i de flesta medlemsstaterna saknas fortfarande en tillräcklig legitim representation av romer och delaktighet av alla berörda organisationer inom det civila samhället. **För att kunna bidra på ett meningsfullt sätt måste det civila samhällets organisationer, särskilt lokala organisationer som representerar romer, ha lämplig kapacitet för förbättrad tillgång till offentliga medel, hjälpa till att snabbt och effektivt göra**

¹²

Vissa medlemsstater ansträngde sig extra för att få sina lokala myndigheter att engagera sig i internationellt nätverksarbete, t.ex. genom att delta i European Alliance of Cities and Regions for Roma Inclusion. Andra medlemsstater har utsett regionala eller lokala samordnare för att bli bättre på att kartlägga problem i de romska befolkningsgrupperna eller samordna genomförandet av strategierna på lokal nivå.

medel tillgängliga för direkt berörda och att effektivt delta i utformning, genomförande och övervakning av politik för integrering av romer. Endast ett fåtal medlemsstater ger lämpligt stöd till organisationer i det civila samhället så att de kan fullgöra dessa uppgifter. Även om det finns mekanismer för att beakta romernas synpunkter, utgör de ingen garanti för att synpunkterna får någon betydande inverkan på politiken. Alla medlemsstater bör se till att mekanismerna för regelbundna samråd fungerar effektivt och på ett transparent sätt och att de täcker genomförandet, övervakningen och utvärderingen av strategiernas verkan. Man bör främja en dialog mellan alla typer av organisationer i det civila samhället och forskare som arbetar inom alla områden som är relevanta för integrering av romer. Samarbetet med det civila samhället bör även främjas vid utformningen av lokala handlingsplaner.

(b) Anslå proportionerliga ekonomiska resurser

I EU-ramen uppmanas medlemsstaterna att anslå tillräckliga medel för integrationsinsatser för romer från sina nationella budgetar, vilket i förekommande fall kompletteras av EU-bidrag och internationella bidrag. Medfinansiering via EU-fonder är främst tillgänglig från Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

I sin framstegsrapport för 2012 var konstaterar kommissionen att otillräcklig tilldelning av ekonomiska medel som motsvarar de politiska åtagandena för strategierna är ett fortsatt hinder för genomförandet. Särskilda, transparenta anslag i budgeten för handlingsplanerna är således en nödvändig förutsättning. Dessutom bör en territoriell strategi tillämpas för att bemöta de specifika behoven i de områden som är värst drabbade av fattigdom eller som inriktas på de grupper som löper störst risk för diskriminering eller utanförskap.

Anslå proportionerliga ekonomiska resurser	Medlemsstater som har vidtagit sådana åtgärder
Integrerad strategi för tilldelning av ekonomiska resurser	EL, ES, FI, HU, IT, LV, SI, SK
Territoriell strategi för tilldelning av ekonomiska resurser	CZ, EL, ES, HU, IT, PL, SE, SK
Göra lokala och regionala myndigheter samt det civila samhället delaktiga i planering av användningen av EU-medel	BE, BG, CZ, ES, FI, IT, RO, SI, SK (inledande åtgärder)

Även om vissa framsteg har gjorts sedan den föregående rapporten är finansieringen av nationella strategier fortfarande otillräcklig. **I vissa medlemsstater har genomförandet av den nationella strategin försenats på grund av att man inte har tilldelat tillräckligt med resurser från den nationella budgeten.**

I enlighet med de utmaningar som identifierats i den europeiska planeringsterminen bör alla medlemsstater se till att lämpliga åtgärder vidtas för att inbegripa integrering

av romer i partnerskapen om användning av de europeiska struktur- och investeringsfonderna¹³ för perioden 2014-2020, i proportion till de romska befolkningsgruppernas storlek och situation. Viktiga politiska prioriteringar för integrering av romer har lyfts fram i landsspecifika rekommendationer inom ramen för den europeiska planeringsterminen och kommissionens yttranden om förhandlingar om partnerskapsavtal med flera medlemsstater. Nationella budgetåtaganden är fortfarande mycket viktiga för att garantera hållbarheten hos åtgärder för integrering av romer.

Europeiska socialfonden är EU:s främsta finansiella instrument för investering i integration av romer inom sysselsättning, utbildning och social delaktighet. Europeiska regionala utvecklingsfonden har investerat i bostäder som ett led i en integrerad strategi i ett antal medlemsstater, men i de flesta fall kunde denna finansieringsmöjlighet för integrering av romer inte fortsätta att användas. I detta syfte skulle medlemsstaterna kunna dra nytta av de kunskaps- och resurspooler som utvecklats genom koalitioner av internationella organisationer med målet att stödja projekt för integrering av romer på lokal nivå.

Kommissionens förslag till EU:s sammanhållningspolitik 2014–2020 lägger grunden för en integrerad strategi som kombinerar finansieringsmöjligheterna hos ERDF och ESF för att uppnå EU:s integrationsmål för romer. Medlemsstaterna bör även överväga att utnyttja de möjligheter till stöd som finns tillgängliga genom landsbygdsutvecklingspolitiken. I kommissionens meddelande Sociala investeringar till stöd för tillväxt och sammanhållning¹⁴ uppmanas medlemsstaterna att använda EU:s medel för sociala investeringar under nästa programperiod (2014–2020). Kommissionen förslög också att en tillräcklig andel av medlen från EU-sammanhållningsfonderna skulle anslås till investeringar i människor, sysselsättning och socialpolitiska reformer genom Europeiska socialfonden (ESF)¹⁵. Vidare föreslog kommissionen att minst 20 % av detta belopp skulle anslås i varje medlemsstat för målet social delaktighet, vilket även skulle inbegripa integration av romer. På så sätt kan man se till att den övergripande tilldelningen av medel för social delaktighet ökar och avspeglar utmaningarna inom detta område på ett bättre sätt. Medlemsstaternas och regionernas användning av den nya särskilda investeringsprioriteringen för social delaktighet av marginaliserade grupper såsom romer inom Europeiska socialfonden (på förslag från kommissionen för programperioden 2014–2020) kommer att möjliggöra en bättre bedömning av hur mycket pengar som läggs på åtgärder för att integrera romer.

- (c) Övervakning och möjligheter till anpassning av politiken

¹³ Europeiska socialfonden (ESF), Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERDF), Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF).

¹⁴ Meddelandet *Sociala investeringar till stöd för tillväxt och sammanhållning – inklusive genomförandet av Europeiska socialfonden 2014–2020*, COM(2013) 83 final, och kommissionens rekommendation *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid* COM(2013) 778 final, 20.2.2013.

¹⁵ I enlighet med det åtagande som gjordes på EU-nivå om att minska antalet människor som lever i fattigdom med 20 miljoner senast 2020.

Enligt EU-ramen uppmanades medlemsstaterna att inrätta goda övervaknings- och utvärderingsmetoder för att bedöma resultaten och effekterna av åtgärder för integrering av romer och vid behov möjliggöra anpassningar av strategierna. I rapporten från 2012 drogs slutsatsen att medlemsstaterna måste göra större ansträngningar i detta avseende.

Övervaka övergången och möjliggöra anpassningar av strategierna	Medlemsstater som har vidtagit sådana åtgärder
Kartläggning av situationen för romer ("utgångsläget") genomförd eller på gång	CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, LT, LV, NL, PT, RO, SI, SK
Övervakningssystem för att mäta resultat och effekter av den nationella strategin	Inledande åtgärder: BG Under utveckling: BE, ES, FI, HU, IT, SE
Kartläggning av områden med extremt fattiga romska befolkningsgrupper	CZ, EE, EL, FR, HU, PL, RO, SK
Se till att alla viktiga intressenter görs delaktiga i övervaknings- och utvärderingsprocesser	AT, CZ (planeras), FI, HU, IT (planeras), LT (planeras), SE (delvis), SI, SK (planeras)
Samarbete upprättat med nationella statistikbyråer	BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IT, LV, RO, SK, UK
Planerad regelbunden rapportering och utvärdering	BE, BG, CZ, EL, FI, HU, LT, PL, RO, SE, SI, SK

Trots tydliga ansträngningar sedan den senaste rapporten¹⁶ för att införa en stabil övervaknings- och utvärderingsram för att systematiskt och fortlöpande ta fram uppgifter (inte nödvändigtvis med etniska kriterier) om effekten av integreringsåtgärderna för romer, är detta fortfarande en utmaning i de flesta medlemsstater. Arbetsgruppen för övervakning som inrättades av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter uppmärksammade att ett övervakningssystem bör kunna ge korrekt återkoppling till myndigheter på olika nivåer: å ena sidan om framsteg mot målen i den nationella strategin och i de lokala handlingsplanerna, och å andra sidan om förbättringar av den socioekonomiska situationen för romer och av deras grundläggande rättigheter jämfört med majoritetsbefolkningen (att följa upp "luckan")

Det finns ett stort behov av att regelbundet jämföra uppgifter för att noga utvärdera effekten av åtgärderna på gräsrotsnivå gentemot utgångsläget. I synnerhet finns det fortfarande en allmän brist på effektindikatorer. Dessutom är det i de flesta fall otydligt i vilken omfattning olika intressenter deltar i övervakningen, utvärderingen och granskningen av politiken enligt de tio

¹⁶ Vissa medlemsstater har angett att de har använt enkäter, mikrofolkräkningar, territoriell kartläggning av fattigdom osv.

grundläggande principerna för integrering av romer¹⁷. Eventuell samverkan med EU:s befintliga policyindikatorer bör utforskas.

- (d) Bekämpa diskriminering på ett övertygande sätt

Enligt EU-ramen uppmanas medlemsstaterna att säkerställa att romer inte diskrimineras och att respekten för deras mänskliga rättigheter som förankras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och Europakonventionen om mänskliga rättigheter upprätthålls. I kommissionens framstegsrapport från 2012 anges att medlemsstaterna bör se till att antidiskrimineringslagstiftningen¹⁸ genomförs på ett effektivt sätt i deras territorier och att de bekämpar diskriminering på ett övertygande sätt. I rapporten påpekas även att en stor del av de romer som lever i medlemsstaterna är lagligt bosatta tredjelandsmedborgare som ställs inför samma utmaningar som migranter som anländer från länder utanför EU. De ska åtnjuta samma rättigheter som migranter från länder utanför EU.

Åtgärder för att bekämpa diskriminering	Medlemsstater som har vidtagit sådana åtgärder
Genomförande av antidiskrimineringslagar på lokal nivå	AT, DK, SE
Öka medvetenheten (även inom offentliga förvaltningar)	AT, BG, CZ, DK, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, LT, PT, RO, SI
Öka medvetenheten bland romer om deras rättigheter	AT, FI, LV, SE, SI
Ta itu med flerfaldig diskriminering mot romska kvinnor	RO (inledande åtgärder)
Bekämpa människohandel och barnarbete	CZ, DK, HU, NL

Trots medlemsstaternas åtaganden och antidiskrimineringslagstiftningen i alla medlemsstater fortsätter rasismen och diskrimineringen av romer. Segregering av romska barn i utbildningssystemet är fortfarande vanligt i flera medlemsstater¹⁹. Det civila samhället och akademiska rapporter²⁰ bekräftar många exempel på

¹⁷ De tio grundläggande principerna för integrering av romer lades fram vid mötet för plattformen den 24 april 2009. De bifogades rådets slutsats av den 8 juni 2009 och består av: 1) konstruktiv, pragmatisk och icke-diskriminerande politik, 2) tydlig men inte exkluderande målinriktning, 3) interkulturell strategi, 4) målet om integrering, 5) medvetenhet om jämställdhetsdimensionen, 6) överföring av evidensbaserad politik, 7) användning av EU-instrument, 8) regionala och lokala myndigheters delaktighet, 9) det civila samhällets delaktighet och 10) aktivt deltagande av romerna.

¹⁸ I enlighet med sina skyldigheter enligt fördragen måste medlemsstaterna i nationell lagstiftning införliva bestämmelserna i direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung, och måste därmed genomföra dessa införlivningsåtgärder.

¹⁹ Särskilt i Tjeckien, Ungern och Slovakien.

²⁰ Bland annat följande: rapporter från nationella experter på social delaktighet, European Roma Information Office, *Discrimination against Roma in the EU in 2012, 2013*, sekretariatet vid organisationen Ett årtionde för integrering av romer i samarbete med Open Society Foundation's Making the most of EU Funds for Roma Programmes and Roma Initiatives Office, *Interim Civil Society*

diskriminering, bland annat mindre gynnsam tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård, polisskydd och bostad jämfört med majoritetsbefolkningen. De ständiga utmaningarna med att integrera romer som är EU-medborgare i deras samhällen påverkar fortsatt EU:s förbindelser med tredjeländer. Till exempel har vissa länder viseringskrav för medborgare i vissa medlemsstater på grund av problem med integrering av romer²¹. Romer som är tredjelandsmedborgare och flyttar till EU kan möta samma problem²².

Utan systematiska åtgärder för att bekämpa diskriminering och rasism mot romer kan genomförandet av de nationella strategierna för integration av romer inte uppnå förväntade resultat. De flesta medlemsstater vidtar upplysningsåtgärder för att främja integrationen av romer²³. **Samtidigt bör myndigheterna dock göra mycket mer för att förklara de sociala och ekonomiska fördelarna²⁴ med att integrera romerna i deras samhällen i stort. För att stärka kampen mot diskriminering är det även nödvändigt att öka medvetenheten om rättigheter, skyldigheter och möjligheter bland romerna själva och se till att det finns verktyg för att skydda och genomföra deras rättigheter, t.ex. via jämställdhetsorgan. Medlemsstaterna måste göra mer för att bekämpa stereotyper och bemöta rasistiskt och på annat sätt stigmatiserande språk eller beteende som kan utgöra uppvigling till diskriminering mot romer.**

Medlemsstaterna bör också göra mer för att effektivt bekämpa barnarbete, förbjuda tiggeri som involverar barn, genomföra lagstiftning mot äktenskap för underåriga till fullo, bekämpa tvångsäktenskap och mer effektivt hantera frågan om människohandel, även genom internationellt samarbete.

Problemen med bristfällig registrering av romer i nationella befolkningsregister och avsaknad av personliga identitetshandlingar, där så är relevant, måste bemötas regelbundet och på ett övergripande sätt som en absolut förutsättning för att skapa lika tillgång till utbildning, offentliga tjänster, sociala skyddssystem, minimikrav för levnadsvillkor, bostäder samt hälso- och sjukvård.

Reports on the Implementation of National Roma Integration Strategies and Decade Action Plans, 2013, Amnesty Internationals rapport *Roma: Demanding Equality and Human Rights*, april 2013, Forskningsrapporter från *Academic network on Romani studies* (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/), skriftliga bidrag från medlemmar av Eurodiaconia.

²¹ Exempelvis har Kanada gett uttryck för allvarliga farhågor efter en ökning av antalet asylansökningar från medborgare i vissa medlemsstater.

²² Kommissionens kommentarer i meddelandet *Nationella strategier för integreringen av romer: ett första steg i genomförandet av EU-ramen*, COM(2012)262 final, 26.5.2012 gäller än i dag: "Den nuvarande situationen för de romer som lever under svåra förhållanden i utvidgningsländerna har haft följdverkningar i form av det ökade antal romer som tillfälligt migrerar till EU:s medlemsstater med stöd av det viseringsfria systemet och till och med ansöker om asyl. Detta kan ha en negativ inverkan på liberaliseringen av viseringskraven, som är en av de viktigaste framgångarna i strävandena att integrera västra Balkan i EU."

²³ Vissa av medlemsstaterna (AT, BG, ES, FR, LV) anordnar utbildning för sina offentliganställda (t.ex. lärare, poliser och tjänstemän inom rättsväsendet) för att förebygga diskriminerande beteende mot romer och motverka fördomar.

²⁴ Världsbanken, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia*, september 2010.

(e) Nationella kontaktpunkter för integrering av romer

I EU-ramen uppmanas medlemsstaterna att inrätta nationella kontaktpunkter för integrering av romer²⁵ med befogenhet att koordinera utvecklingen och genomförandet av strategin. I sin framstegsrapport från 2012 betonar kommissionen att de nationella kontaktpunkterna måste kunna samordna integreringen av romer inom olika politikområden på ett väl fungerande sätt.

Åtgärder för att få de nationella kontaktpunkterna att fungera effektivt	Medlemsstater som har vidtagit sådana åtgärder
Samordning mellan sektorer på nationell nivå	AT, BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, RO, SE, SK
Samordning mellan myndigheter på olika nivåer (från nationell till lokal nivå)	AT, BE, BG, DK, CZ, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK
Göra de nationella kontaktpunkterna delaktiga i planeringen av användningen av EU-medel	BE, BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, SK

Alla nationella kontaktpunkter deltar i det nätverk som inrättades i oktober 2012 och rapporterar allvarliga problem med integreringen av romer. Trots att tydliga framsteg har gjorts när det gäller att utveckla de nationella kontaktpunkternas ansvarsområde och samordningsroll finns det utrymme för förbättringar av deras status, kapacitet, resurser, uppdrag och även av det politiska stöd de får. **De nationella kontaktpunkterna bör ges lämpliga personalresurser och ekonomiska resurser. De måste ha formell befogenhet och kompetens att samordna arbetet inom olika ministerier och på olika myndighetsnivåer och se till att integreringen av romer ingår i all relevant offentlig politik. De bör bidra till arbetet med att fastställa och genomföra relevant politik och delta i den strategiska planeringen av användningen av EU-medel. De bör även underlätta för dialog och utbyte mellan alla intressenter och utforska möjligheten till samverkan med alla relevanta initiativ²⁶.**

3. UTVIDGNINGSLÄNDER

I sin strategi för utvidgningen av EU 2012–2013 och i de mer detaljerade framstegsrapporterna för varje land påpekar kommissionen att romer fortfarande är särskilt missgynnade i västra Balkan. I många länder förekommer fortfarande diskriminering i fråga om tillgång till utbildning, sysselsättning, social omsorg och hälso- och sjukvård, bostäder och personliga dokument, och dessa problem måste lösas.

²⁵ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf

²⁶ Sådana initiativ inbegriper de nationella kontaktpunkterna för integrering av romer, EU:s strategi för Donauregionen osv.

Vissa framsteg har gjorts under de senaste åren, vilket har lett till vissa förbättringar på utbildnings- och hälsoområdet, men det behövs fortfarande mer långsiktiga insatser. **Det handlar bland annat om att tilldela lämpliga resurser för att genomföra politik för integrering av romer. Problemen med ett ineffektivt genomförande av de rättsliga och institutionella ramarna kvarstår.** I flera länder har man nyligen antagit fleråriga strategier för att förbättra romers situation och relaterade handlingsplaner (Montenegro och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien), eller sett över eller förbättrat befintliga strategier (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo²⁷ och Serbien). Turkiet behöver fortfarande skapa ett systematiskt arbetssätt och heltäckande strategi för integrering av romer.

Utvidgningsländerna bör fortsätta att agera i enlighet med de preliminära slutsatser som man enades om med kommissionen vid de nationella konferenserna 2011. Dessa slutsatser ses över årligen mot bakgrund av den strukturpolitiska dialogen. Slutsatserna gäller fem frågor: registrering, utbildning, hälsa, tillgång till arbete och bostad. Kommissionen ökade sina insatser under 2012 genom att tillhandahålla riktat ekonomiskt stöd för genomförandet av de preliminära slutsatserna i flera länder. Det finansiella instrumentet för stöd inför anslutningen utnyttjades på ett bättre sätt genom att tillhandahålla fler stödåtgärder för att integrera romer i samhället och förbättra deras status och levnadsvillkor och genom att hjälpa länder att utarbeta, se över och genomföra sina nationella strategier i både nationella och regionala program. Kommissionen kommer att fortsätta att stödja politik och konkreta åtgärder som syftar till att förbättra situationen för romer, inklusive åtgärder inom Ett årtionde för integration av romer²⁸ som ett led i dessa länders EU-anslutningsprocesser.

4. SLUTSATSER – DET FORTSATTA ARBETET

Två huvudsakliga slutsatser kan dras av utvärderingen av medlemsstaternas framsteg under de senaste åren: vissa medlemsstater har på ett betydande sätt omarbetat eller utvecklat sina strategier på ett konkret sätt, särskilt genom att försöka skapa en horisontell och vertikal dialog och samtidigt samordna genomförandet av sina strategier. Vissa av de nödvändiga förutsättningarna för ett lyckat genomförande saknas dock fortfarande och framstegen sker därför långsamt på gräsrotsnivå.

För att påskynda framstegen med integrering av romer enligt de fyra pelarna tillgång till utbildning, sysselsättning, hälso- och sjukvård och bostäder erbjuder kommissionen ytterligare hjälp till medlemsstater genom att

- (a) stödja medlemsstaterna i deras strävan att upprätthålla de politiska målen och åtagandena,

²⁷ Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

²⁸ Ett årtionde för integrering av romer, som omfattar alla utvidgningsländer med undantag för Island, Kosovo och Turkiet, fungerar hittills som en plattform och bro för politisk samordning samt utbyte av erfarenheter och information mellan de EU:s medlemsstater som deltar och utvidgningsländerna, samtidigt som man främjar att det civila samhället deltar på nationell och lokal nivå och att detta arbete kompletterar andra internationella initiativ.

- Parallellt med detta meddelande lägga fram ett förslag till rådsrekommendation om förbättring av effektiviteten hos åtgärder för att uppnå integrering av romer, och mot bakgrund av resultaten i kommissionens lägesrapport från 2012²⁹
- om utbytena på hög nivå med det civila samhället och representanter för romer, föreslå att medlemsstaterna arbetar hårdare för att integrera romer genom ett rättsligt instrument som ska antas av rådet,
- hålla bilaterala och multilaterala utbyten med de nationella kontaktpunkterna för integrering av romer och andra nationella myndigheter som deltar i genomförandet av politiska åtgärder för integrering av romer,
- främja processer för granskning av integrering av romer inom Europa 2020-strategin, eftersom integrering av romer bör vara en del av medlemsstaternas övergripande arbete med att bekämpa fattigdom och socialt utanförskap, öka sysselsättningen, minska antalet elever som slutar skolan i förtid och höja utbildningsnivån,
- förbättra dialogen och samarbetet mellan alla intressenter fram till och efter nästa möte för Europeiska plattformen för integrering av romer,
- övervaka det praktiska genomförandet av direktivet mot etnisk diskriminering när det gäller administrativa förfaranden,

(b) ge stöd via EU-medel,

- komplettera de nationella resurserna genom att inrätta en ram för hur EU-medel³⁰ (Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling) kan stödja integreringen av marginaliserade befolkningsgrupper såsom romerna i medlemsstaterna mellan 2014 och 2020; vidare bör användningen av privata resurser och resurser från den tredje sektorn främjas för att öka hävstångseffekten för investeringar i integrering av romer,
- föreslå att vissa medlemsstater använder investeringsprioriteringen ”integration av marginaliserade grupper som t.ex. romer”, eller fastställer särskilda mål för integration på arbetsmarknaden, tillgång till utbildning eller social integration av romer för nästa programperiod för att avspegla resultaten från den europeiska planeringsterminen,
- föreslå en ny politisk ram för sociala investeringar³¹ baserad på tre delar³² som kan bidra till integrering av romer.

²⁹ Meddelande om *Nationella strategier för integrering av romer: ett första steg i genomförandet av EU-ramen*, COM(226)2012 final, 26.5.2012 och medföljande arbetsdokument från kommissionens avdelningar SWD(2012)133.

³⁰ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar, *Elements for a Common Strategic Framework 2014 to 2020 for the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund*, 14.3.2012, SWD(2012) 61 final, del II.

³¹ Meddelandet *Sociala investeringar till stöd för tillväxt och sammanhållning – inklusive genomförandet av Europeiska socialfonden 2014–2020*, COM(2013) 83 final och kommissionens rekommendation *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid* COM(2013) 778 final, 20.2.2013.

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet att aktivt delta i diskussionen om förslaget till rådsrekommendation om förbättring av effektiviteten hos åtgärder för att uppnå integrering av romer.

Kommissionen kommer rapportera på våren varje år – nästa rapport lämnas 2014 – till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts i fråga om de fyra nyckelområdena utbildning, sysselsättning, hälso- och sjukvård och bostäder på grundval av den information som lämnats av medlemsstaterna, uppgifter som samlats in av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter och bidrag från organisationer i det civila samhället. Medlemsstaternas insatser och framsteg med integrering av romer kommer att riktmärkas i årsrapporterna.

³²

Att göra sociala system bättre och mer hållbara, genomföra politik som aktiverar och ger förutsättningar samt stödja livslånga sociala investeringar.

BILAGA

Exempel på åtgärder samband med de strukturella förhandsvillkoren för genomförandet

Exempel på att lokala och regionala myndigheter involverat sig aktivt

I **Tyskland** antog myndigheterna i förbundslandet **Berlin** en strategi för integrering av romer den 7 augusti 2012. Enligt strategin ska en regional handlingsplan för integrering av romer utformas. En styrgrupp med olika avdelningar i Berlins senat och lokala myndigheter som hanterar romska migranter inrättades. Det civila samhället bidrog till utarbetandet av den regionala handlingsplanen³³.

Exempel på nära arbete med det civila samhället

I **Frankrike** har den nationella romska kontaktpunkten inrättat en nationell övervakningsgrupp. Den sammanför föreningar, representanter för olika berörda departement samt lokala aktörer. Gruppen och dess fyra tematiska undergrupper skapades som en plattform för att utbyta kunskap och komma överens om vilka åtgärder som behöver vidtas. Dessa åtgärder kommer att läggas fram inför den departementsöverskridande styrkommittén som har ansvar för samordningen av genomförandet av Frankrikes strategi.

I **Lettland** inledde man i oktober 2012 en inbjudan till att lämna projektförslag i syfte att arbeta närmare med den romska befolkningsgruppen. Inbjudan finansierades av staten och var öppen för organisationer som representerar romer. Syftet var att uppmuntra dessa organisationer att delta i samhället och skapa samarbete mellan dem och offentliga myndigheter (lokala myndigheter och andra intressenter). Bland de projekt som väljs ut finns anordnande av praktiska seminarier för att utarbeta lokala samarbetsprojekt med deltagande av samtliga intressenter och utveckla en samarbetsplattform mellan arbetsgivare och romer.

Exempel på en förstärkning av strategierna med lämplig finansiering

Bulgarien har inrättat en departementsöverskridande arbetsgrupp som ska mobilisera EU-medel för integrering av romer. Gruppen leds av departementet för förvaltning av EU-medel och består av statssekreterare, experter från förvaltningsmyndigheter och operativa program samt representanter för romska icke-statliga organisationer. Syftet är att förslå instrument och system och bekräfta de åtgärder som planeras inom varje operativt program. Gruppen kommer att ta fram en bilaga till den nationella strategin där man fastställer åtgärder och hållbar finansiering för att genomföra dem. Denna bilaga har ännu inte antagits.

³³

Berlins strategi för integrering av romer finns på <http://www.parlament-berlin.de:8080/starweb/adis/citat/VT/17/DruckSachen/d17-0440.pdf>.

I **Ungern** identifierade man de mest missgynnade mikroregionerna baserat på ett indikatorsystem som inrättats genom nationell lagstiftning. Dessa mikroregioner har allvarliga problem med sin ekonomi, sysselsättning och infrastruktur. För att utveckla dem använder man riktade åtgärder som består av sociala interventioner, åtgärder för samhälls- och landsbygdsutveckling samt personaltjänster.

Exempel på robusta övervakningssystem

Övervakningssystemet i **Ungern** kommer att syfta till att mäta den sociala effekten av de nationella strategierna och följa det aktuella läget för genomförandet. Systemet består av följande fyra grundkomponenter:

1. En uppsättning av indikatorer som mäter förändringar i samhället, jämfört med de mål som fastställts i den nationella strategin.
2. Ett regelbundet rapporteringssystem som inrättas i samarbete med en extern internationell konsult för att övervaka om åtgärderna i handlingsplanen har genomförts.
3. Forskning.
4. Ett informationssystem för social integrering som gör det möjligt att samla in uppgifter inom olika politikområden. Lokala myndigheter kommer även att använda systemet för att utforma planer för främjande av lika möjligheter.

Estland har insett behovet att ytterligare kartlägga romernas situation för att fastställa lämpliga åtgärder för hur de kan integreras. Situationen för romerna bedöms därför i en enkät under åren 2012 och 2013. Syftet är att använda resultaten för att planera nästa steg i strategin.

Exempel på bekämpning av diskriminering

Spanien genomförde olika verksamheter för att utbilda sin poliskår. Utbildning i likabehandling och etnisk diskriminering gavs till 158 regionala, lokala och nationella säkerhetsstyrkor under 2012.

I **Tyskland** beslutade förbundslandet Schleswig-Holstein år 2012 att ändra sin grundlag och erkänna romer och sinti som är tyska medborgare och är bosatta i landet som en etnisk minoritet.

I **Rumänien** öronmärks särskilda platser i högstadieskolor, yrkesutbildningar och på universitet i det offentliga utbildningssystemet varje år för romska elever och studenter. Hittills har omkring 15 000 romska elever och studenter dragit nytta av denna form av positiv särbehandling.